

Kapitel 4.2 Principer för utvecklandet av verksamhetskulturen

4.2.1 En lärande organisation som kärnan i verksamhetskulturen

Lokala preciseringar

Grunden för skolans verksamhetskultur utgörs av värdegrunden i läroplanen och de verksamhetsformer och den praxis som reflekterar värdegrunden. I både den gemensamma och den klassbaserade verksamheten beaktas elevernas mångfald och deras upplevelse av delaktighet och samhörighet stärks. Varje medlem i skolgemenskapen behandlas som en värdefull individ. De vuxna i skolan föregår med gott exempel genom respektfullt, vänligt och konstruktivt bemötande, lyssnande och diskuterande i alla kommunikationstillfällen.

Skolan är en lärande gemenskap som utvecklas med hjälp av kritisk och konstruktiv dialog. I verksamhetskulturen för den lärande gemenskapen lyssnar man på andra och tar olika synsätt i beaktande, man delar sin kunskap och utvecklas och växer tillsammans. Att diskutera konstruktivt och lyssna på andra stöder lärandet, men det stöder också upplevelsen av delaktighet och att känna sig sedd. Regelbunden utvärdering av föreställningar, attityder och arbete, samt en lugn miljö främjar gemenskapens lärande. I den lärande gemenskapen sker äkta påverkan, man kan känna sig delaktig och man engagerar sig i gemensamma mål.

Kommunikativa färdigheter och respektfullt bemötande skapar en känsla av trygghet och tillit i skolgemenskapen och stärker positiva beteendemönster. En känsla av trygghet och tillit är viktig för att man tillsammans modigt ska kunna undersöka, pröva på, ta risker, göra misstag och lyckas. Var och en måste få identifiera och använda sina egna styrkor. En positiv och gemensam verksamhetskultur och en trygg och respektfull stämning gör det lättare för eleven att engagera sig i skolgemenskapen.

4.2.2 Välbefinnande och en trygg vardag

Lokala preciseringar

Alla i skolgemenskapen ansvarar för att se till välbefinnandet och tryggheten. Alla har möjlighet att påverka gemenskapen på ett konstruktivt sätt och på ett sätt som främjar välbefinnandet för hela gemenskapen. Den gemensamma elev- och studerandevårdens verksamhet och strukturer som stöder välbefinnandet i skolgemenskapen utgör grunden för en positiv och gemensam verksamhetskultur.

En trygg verksamhetskultur med vänlig atmosfär stärker gemenskapen. Den stöder relationen mellan lärare och elev samt elevernas kommunikation sinsemellan. Den främjar elevernas upplevelse av kunnande och delaktighet. Att systematiskt öva på sina emotionella och kommunikativa färdigheter hjälper eleverna att reglera sina känslor och sitt agerande. Att öva på emotionella och kommunikativa färdigheter främjar positiv kommunikation och engagemanget i skolgemenskapen. Vid behov kan man också utnyttja stödundervisning i stärkandet av emotionella och kommunikativa färdigheter.

Ett välfungerande samarbete mellan hemmet och skolan spelar en viktig roll i att stärka den trygga och välmående verksamhetskulturen. Fungerande kommunikation och samarbete med vårdnadshavarna främjar ett tätare samarbete och gör det lättare att hitta lösningar i alla situationer. Genom att bjuda in vårdnadshavare till skolgemenskapens evenemang främjas den ömsesidiga tilliten och förståelsen och elevernas skolengagemang.

Förutsägbarhet och att kunna hantera vardagen är viktigt i skolarbetet. Möjligheter till rörelse, aktivering och att lugna ner sig under varje skoldag stöder elevernas välbefinnande, lärande och skolengagemang. Mobbning, våld, rasism eller andra trakasserier, diskriminering eller utfrysande accepteras inte. Vid respektlöst beteende sker ingripande i enlighet med Helsingfors plan för förebyggande av mobbning.

Kapitel 5.1 Gemensamt ansvar för skoldagen

Gemensamt ansvar för skoldagen

Lokala preciseringar

Gemensamt ansvar för skoldagen

Uppfostran, främjande av välbefinnandet och förebyggande av frånvaro genom utvecklande av den gemensamma verksamhetskulturen angår alla vuxna i skolan, oavsett uppgift. Utgångspunkten är att *alla* tar gemensamt ansvar och säkerställer en bra och trygg skoldag.

I stödjande av skolengagemang och ingripande vid frånvaro följs den verksamhetsmodell som beskrivs i Helsingfors handbok för ingripande vid frånvaro. I skolans verksamhetsplan specificeras skolspecifika lösningar för verksamhetsmodellen samt arbets- och ansvarsfördelningen. Hela personalen, eleverna och vårdnadshavarna ska vara medvetna om de verksamhetssätt och ansvar som avtalats.

Skolengagemang och förebyggande av frånvaro

En känsla av trygghet och samhörighet, respektfullt bemötande av eleverna, en känsla av att bli sedd, övning i emotionella och kommunikativa färdigheter och ingripande vid respektlöst beteende engagerar eleverna i skolan och förhindrar frånvaro. Vid förebyggandet av frånvaro och andra negativa utvecklingsförlopp är det viktigt att man beaktar alla elevers behov, förutsättningar och styrkor i planerandet av skolarbetet. Läraren hjälper eleverna att identifiera och använda sina styrkor, följer med i elevernas lärande, arbete och välbefinnande och leder och stöder dem direkt de upptäcker problem. Genom att erbjuda varje elev stöd för lärande och välbefinnande enligt hans behov stärks elevens upplevelse av egen aktivitet, delaktighet och betydelsefullhet och därmed ökar viljan att gå i skolan.

Som medlemmar i skolgemenskapen har eleverna sitt eget ansvar. Till det hör att regelbundet delta i skolarbetet, att ha en vänlig och uppskattande inställning till skolkamraterna och de vuxna i skolan och att följa de gemensamma reglerna. I skolarbetet

är det nödvändigt att respektera arbetet, arbetsron och andra människors integritet, samt att utföra avtalade uppgifter. Regelbunden kontakt med vårdnadshavarna, betonande av betydelsen av skolnärvaron, informerande om skolans praxis för uppföljande och ingripande vid frånvaro och ett tidigt samarbete mellan hemmet och skolan ifall frånvaron ökar stöder elevernas närvaro i skolan.

Uppföljning av och anmälan om frånvaro

På skol- och klassnivå samordnar skolans gemensamma elevvårdsgrupp förebyggandet och den regelbundna uppföljningen av frånvaro samt ingripandet vid frånvaro. För varje lektion antecknar läraren frånvaron i skolans datasystem. I datasystemet kan också vårdnadshavarna följa elevens frånvaro. Klassläraren eller -föreståndaren följer regelbundet upp antalet frånvarotillfällen för sina elever. Så snabbt som möjligt kontakter hen eleven och vårdnadshavaren om det sker en oroväckande ökning av frånvaron för att ta reda på orsaken.

Med hjälp av det pedagogiska dataverktyget kontrollerar rektorn frånvarostatistiken och verkställandet av åtgärder för ingripande vid frånvaro. En kartläggning av läget när det gäller frånvaro på skol- och klassnivå ska göras regelbundet, minst två gånger under läsåret. På stadsnivå följs skolornas antal frånvarotimmar upp av tjänsterna för den grundläggande utbildningen.

Ingripande vid frånvaro och utredande av bakomliggande orsaker

Frånvaro är alltid ett symptom på något. Om frånvaron ökar tar klassläraren eller -föreståndaren med låg tröskel kontakt med vårdnadshavarna och utreder orsakerna till frånvaron tillsammans med både eleven och vårdnadshavarna. Tillsammans med dem funderar klassläraren eller -föreståndaren över elevens behov och hur hemmet och skolan kan stödja elevens skolnärvaro.

Ifall att det under utredandet av frånvaron kommer fram oroväckande orsaker till frånvaron, ifall orsaken till frånvaron inte klarnar, ifall man inte får kontakt med vårdnadshavaren eller ifall frånvaron fortsätter konsulterar klassläraren eller -föreståndaren skolans personal vid elev- och studerandevården för att ta fram åtgärder för att ingripa i frånvaron. Dessutom kan man behöva se över elevens stödåtgärder för studierna och skolgången. Det viktigaste är att ingripa tidigt.

Om frånvaron fortsätter öka avtalar man, tillsammans med eleven, vårdnadshavarna, lärarna och personalen vid elev- och studerandevården, om en mer noggrann kartläggning av orsakerna till frånvaron. Det är viktigt att från fall till fall överväga vem som ska utföra den mer grundliga kartläggningen och vilken mätare eller enkät som är lämplig. Utredning av orsakerna till frånvaron gör det lättare att ordna just det stöd som eleven behöver.

Baserat på elevens behov utarbetar klassläraren eller -föreståndaren en pedagogisk utvärdering och baserat på den en plan för att minska frånvaron tillsammans med eleven och vårdnadshavaren, samt vid behov tillsammans med en yrkesperson inom elev- och studerandevården, och registrerar åtgärderna i skolans datasystem.

Om elevens frånvaro fortsätter trots åtgärderna skapar man, för att lösa situationen, en sektorsövergripande expertgrupp som en stödåtgärd för den individuella studerandevården. I expertgruppen deltar eleven, vårdnadshavarna och klassläraren eller -föreståndaren, och dessutom sådan personal vid studerandevården och eventuella

aktörer utanför skolan som är relevanta för elevens situation. Genom att lyssna på eleven utarbetar expertgruppen en plan för att stödja eleven i att återvända till skolan och utser en ansvarsperson för att upprätthålla kontakten.

Lösningorienterad och respektfull kommunikation är centralt i samarbetet med eleven, vårdnadshavarna, personalen vid elev- och studerandevården och aktörerna i nätverket. Att lyssna på eleven och beakta hans behov och önskningar har högsta prioritet i planerandet och utförandet av åtgärderna. Alla åtgärder styrs av målet att eleven ska återvända till skolan.